

GAZETA TRANSILVÂNIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GH. BARÎȚIU ȘI SPINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300 Autorități și Societății lei 60
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 87 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

8 Noembrie 1942

Anul 105

Inimi de piatră

de Dr. N. Căliman

A bătut ajutorul de iarnă la poarta inimilor, din casă în casă.

Sunt sute și mii de copii desculți și fără haină caldă de iarnă. Sunt alte sute și mii, care n-au asigurată nu pâinea, dar nici cartoful cel de toate zilele. Sunt case pline de copii. Tatăl dus acolo, unde-l cheamă datoria. Unii dintre cei plecați au părăsit pentru vesie și casa și copiii. Mama înnoadă necazurile din pușinul pe care-l are. Mâncarea lipsește din aceste case. Focul din vatră este stins mereu. Singura căldură în ele sunt corpurile micuților strânși unii în-tr'alții.

Aceste case trebuie umplute cu căldură. Gurițele săturate. Împlinite bucuriile micuților, care nu prea cunosc bucuriile lui Moș Crăciun.

Sunt atâtea și atâtea de împlinit în timpurile grele în care trăim. Spitale pentru boalele aduse tocmai de aceste timpuri. Cantine pentru multe guri flămânde. Și atâtea și atâtea altele. Aici acasă. Dar de câte nu au nevoie cei plecați? Au lăsat dragoste și bucurii și au plecat să cucerească și să apere pământ românesc, să ne apere pe noi, cei de acasă.

Pentru acestea a bătut ajutorul de iarnă la poarta inimilor. Foarte multe s'au deschis larg. Încă niciodată lumea noastră n'a fost cuprinsă de simțul solidarității atât de mult, ca în ziua de duminică, pentru ajutorul de iarnă. Rareori a arătat lumea noastră atâta înțelegere, cât s'a arătat în această zi. Lumea nu fugea de jertfa care i se cerea, cum se întâmpla înainte vreme. Se îmbulzea la jertfe. A dat lumea noastră, a dat cu însuflețire, a dat cu înțelegere, a dat din toată inima.

Totuși au fost încă inimi de piatră. Nu s'au putut deschide. Oamenii neînțelegători pentru rostul vremurilor. Ei nu pot înțelege, că azi nu se cere milă, nu se face cerșitorie, ci se cere jertfă. Iar jertfă înseamnă să dai, nu ca să te scapi de cel care te incomodează în zi de duminică, ci să dai din toată inima, să dai ca să simți că ai dat.

Au fost încă oameni care au văzut în ajutorul de iarnă o cerșitorie și au aruncat și ei un ban cum arunci cerșitorului, care-ți întinde mâna la colț de stradă.

Dacă în armonia admirabilă de duminică însemnăm aici aceste inimi de piatră, discordante, o facem ca să știe, că lumea le cunoaște. Să știe, că în curând va veni timpul, când vor fi arătate pe stradă cu degetul.

Despre elite

de Ion Bercin

S'a vorbit mereu de elite, adică de acei oameni aleși, pregătiți anume pentru a conduce, pentru a îndruma pe ceilalți, în toate domeniile vieții naționale.

Elite au existat întotdeauna nu numai în viața oamenilor, dar și în viața animalelor și păsărilor, care trăiesc în grupuri mai mari sau mai mici.

Să privim stolul de cocori, care pornesc peste mări și țări. În frunte, spintecând aerul, merge șeful, cocorul cel mai vânjos, cunoscătorul drumului și furtunilor, călăuzitorul sigur de sine.

În întunerecul pădurii lacomul lup se aruncă asupra unei cete de căprioare. Cerbul cel mai viguros se ia la luptă pe viață și pe moarte cu tâlhărul codrului.

La început, așa a fost și în viața omenirii: cel mai puternic, cel mai bine înzestrat, prin consensul clanului, în chip natural, ajungea conducătorul tuturor, dispunând de bunurile și viața lor, dar asigurându-le în schimb, prin priceperea sa, hrana de toate zilele și apărarea contra tuturor dușmanilor.

Cu timpul atribuțiile și calitățile șefului ales s'au lărgit: pe lângă hrană și apărare era nevoie de organizare, de ridicare spirituală și de formare a echipelor pregătite; pe lângă tărie trupească era nevoie de minte luminată, de pregătire serioasă și de o viață exemplară.

De obicei prin elite conducătoare se înțeleg numai oamenii politici și șefii statelor, fiindcă ei sunt cei care se văd și se fac văzuți de mulțime, într'un moment dat.

De fapt însă adevăratele elite sunt

reprezentanții spirituali ai națiunilor, deschizătorii de drumuri și luptătorii pentru apărarea și creșterea patrimoniului sufletesc al neamurilor.

Puțini din acești luptători tăcuți, însemnați de Dumnezeu ca să fie reprezentanții săi pe pământ, pot ajunge să fie cunoscuți, respectați și iubiți în viața lor pământească. Nici ei nu cer laudele mulțimii necuvântătoare, nici norodul nu-i poate, spre nenorocirea lui, asculta și înțelege întotdeauna, fiindcă glasul mios al diavolului este mai ușor de înțeles, el adresându-se instinctelor și poftelor josnice.

Timpul, care aleargă mereu și înghițe totul, este pentru elite piatra de încercare: el verifică și clasează faptele, acțiunile și vorbele elitelor: rămâne numai cine dă scântei, adică cine și-a ars sufletul pentru lucruri nepieritoare și pentru mulțimea din mijlocul căreia a ieșit, din încredințarea căreia s'a înălțat și din a cărei zestre sufletească s'a ridicat. Tot balastul de pietri amorfe este aruncat în grămadă.

Iată priveliștea nemăsurată a trecutului. Ce a rămas din vorbele răsunătoare, din imensul zăngănit de arme, din laudele nemăsurate ale contemporanilor unor pseudo-elite?

O tăcere adâncă sau de cele mai multe ori un blestem și o înfierare.

Se văd însă bine elitele adevărate, oamenii aleși ai națiunilor și ai omenirii: ca o falangă sacră înaintea a ducând mângăiere tuturor oropișilor de soartă și încurajare tuturor slăbănogilor.

Continuare în pagina 3-a

Osânda necinstiților

de I. Bozdog

În numărul nostru 55 din 19 Iulie d-l Dr. N. Căliman semna articolul „Rechinii” în care cerea cele mai severe măsuri contra tuturor celor ce-și agonisesc averea pe căile necinstei.

Sunt, de sigur, unele lucruri care nu e bine să fie spuse și sunt iarăși altele, care, oricât de dureroasă ar fi descoperirea lor, trebuie arse cu fierul roșu, ca din exemple stabilite să se îngrozească cei în care mai licărește lumina conștiinței.

Iată acum apărut un *Decret-Lege* prin care se stabilește pedepsirea cu moarte a funcționarilor dovediți necinstiți și prinși că au fost, mituiți sau că au „sperțuit” pentru a-și îndeplini datoria impusă de slujba ce-o ocupă.

Mita este o boală endemică în multe țări; doar metodele și felul realizării ei diferă. În unele părți și se pretinde ca un tribut datorat, în altele și se întinde după ea mâna înmănușată, iar în alte părți aluziile binevoitoare te determină la acte de complezență.

— Continuare în pag. 3 —

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVÂNIEI”

CRONICA LITERARA

de Aurel Marin

T. M. WELTHER: *Soldat*, 1941. Editura „Cugetarea”. București. 1942.

D-l T. M. Welther publică întâia parte dintr'o lucrare vastă închinată războiului actual. D-sa e un scriitor necunoscut și cu atât mai mult constituie o surpriză pentru cititor.

Subiectul deocamdată, nu e prea complicat. E vorba de acțiunea unei patrule, pe frontul dela Prut, la începutul războiului.

Suntem, cu alte cuvinte, introduși în mediul ostășesc adevărat, pe care autorul caută să ni-l desvăluie, fără artificializare, cu un spirit de observație din cele mai remarcabile.

Sigure calități de povestitor, vom afla în acest *Soldat 1941* și dacă ar lipsi un anume fel de filozofare ieftină, cotidiană, cartea ar căpăta mult în valoare. Nu e nevoie la tot pasul să revii asupra celor spuse, comentând păreri proprii sau ale altora. Nici chiar în mediul ostașilor nu e permis; căci nu trebuie să ne închipuim că acești soldați sunt lipsiți de cunoștințe. Numai cine a trăit în mijlocul lor își poate da seama că știu mai mult decât se crede iar judecata unora e sclipitoare și poate pune pe gânduri pe orice comandant, cât de prețios ar fi.

Gândurile de care e frământat luptătorul sunt bine redade. Iată acest

fragment care vădește și virtuți descriptive:

„Noaptea era liniștită de parcă nimic nu avea să se întâmple. Sclipirea stelelor ne înduioșa. Era atâta limpezime, atâta tihnă în strălucirea lor! Erau aceleași de-acasă. Le priviserăm odinioară cu ochi de copil și-apoi, la vârsta celor dintâi avânturi sentimentale, ne folosiserăm de ele ca de niște prieteni buni, jurând și mărturisind-ne înaintea lor. În tăcerea prevestitoare care ne-a învăluit inimile, ne regăsim pe rând, copii, ștregari și adolescenți de vise.”

Autorul scrie: „Poate că războiul nu este altceva — sub raportul larg al existenței depline — decât doar un moment de corespondență între destinul individual și destinul colectiv al lumii”. Și cartea e presărată de asemenea sentințe nerevelatoare și stângace. Sau când spune: „Ardeam de voință ca ingerii lui Dumnezeu”.

Dac'ar fi spus ardeam de iubire era mai de înțeles.

INSTANTANEE**Un cocostârc voinic**

Vezi adesea în lumea animalelor câte o vietate ca vai de ea, băgând groază în dobitoace mult mai puternice și mai mari. O javră de câțel — scriau ziarele odată — a pus pe fugă doisprezece elefanți ai unui circ din Budapesta, încât abia cu greu paznicii care purtau animalele pe străzi ca reclamă, le-au putut prinde și liniști.

Un alt caz și mai caragios încă, tot într'un circ s'a petrecut.

În orașul Elerfeld descinseze mai anii trecuți un mare circ, care printre alte multe animale sălbatice avea și 14 lei bengali de-o extraordinară frumusețe. Acești puternici și temuți regi ai pustului pe care privind-i numai te luați fiori de — admirație, nu aveau de nimeni și de nimic atât respect, nici de revolver, nici de furcă, cât aveau de-un cocostârc domesticit care încă făcea parte din proprietatea circului. Și cum simpatiile ca și antipatiile sunt de cele mai multe ori îndreptățite, acest cocostârc cu numele Max arăta dela început o colosală aversiune față de lei, o aversiune care la un moment dat izbucni în fapte.

De mult așteptatul prilej de a-și arăta Max sentimentele față de lei sosise. Era în cursul unei reprezentații. Cocostârcul făcu ce făcu și se strecură în arenă înainte de-a fi aduși lei. Acolo, ascuns într'un colț, pândi sosirea acestora și se năpusti imediat asupra primului venit, asupra giganticului Menelic. Clămpănind din ciocul lui mare și lovind înfuriat cu aripile, Max provocă la duel pe uriașul leu, care însă din mare și puternic cum era se adună trăgându-și coada între picioare și căută scut la ceilalți tovarăși. Dar Max nu se mulțumi cu victoria oceasta ieftină, ci merse și-i invită la luptă pe toți. Cei 14 lei puternici o luară la fugă îngroziți, în jurul arenei. Cocostârcul după ei, îi gonia din urmă, ciupindu-l pe care-l ajungea și lovindu-l cu aripile. În goana lor oarbă bițele fiare înfricate răsturnară postamente, scaune, toate obiectele aduse în arenă în vederea spectacolului. Imblânzitorii nu știau ce să mai facă, cum să scape bestiile de furia cocostârcului. Au fost nevoiți în cele din urmă să deschidă drumul fiarelor spre cuști.

Tremurând din tot trupul stăteau acum lei în cuștile lor unde se refugiaseră, în vreme ce cocostârcul, uezat pe un picior în mijlocul arenei, încașa ovațiile publicului, care răzâni cu poftă își mărturisea că acesta a fost unul dintre cele mai reușite puncte ale programului.

Ecat. Pitiș

Spicuirii**din dicționarul greșellor noastre de limbă**

de Ax. Banciu

Mai adăugăm la prepozițiile „dinamice” — cele care-și arogă drepturi pe care nu le au în limba noastră — încă una, pe

cătrelă (cătrelă),

prepoziție cu rosturi bine statornicite de uzul limbii, indicând:

1. *direcția* (în cazul acesta sinonim cu *spre*). D. p. ochii *cătrelă* răsărit. Cu fața *cătrelă* părete.

Cu gura friptă de sete (p. pop.) *Cătrelă* Tine Doamne, se 'ndreaptă nădejdea mea*).

2. *Timpul aproximativ*. D. p. O să viu *cătrelă* (spre) seară. Voiu pleca *cătrelă* (pe la) ora patru. *Cătrelă* (pe la) miezul nopții am auzit dupăit de picioare.

3. *Dativul*. D. p. *Cătrelă* prefecturile de județ... (în adrese). Mă adresez *cătrelă* cei de față, *cătrelă* cei milostivi.

Probabil după analogia exemplurilor din urmă, ne-am pomenit, însă, cu folosirea acestei prepoziții și în construcții ca:

„Ofrandele aduse *cătrelă* idoli”... (Cv. 20 X 1932 pg. 1, foil. col. 5).

Cr. dela 10 I 1933 pg. 4, c. 2 jos vorbește de „reducerea plăței *cătrelă* lucrătorii”.

„Vânzarea noastră *cătrelă* Geneva” — scrie N. Iorga în N. Rom, dela 27 I 1933.

„Până acum, Uniunea Sovietelor nu a livrat decât 100.000 tone cereale *cătrelă* Germania, din comanda etc. (România 15 I 1940 pg. 15, c. 2).

Despre „furnizarea de arme *cătrelă* mareșalul Ciang-Kai-Shek” — scrie Univ. dela 26 VIII 1941 pg. 4, c. 7.

„Ministrul comerțului (american) a adăugat că viitoarele livrări *cătrelă* Anglia vor fi reduse” (Univ. 13 IX 1941 pg. 7, c. 4).

Aproape nu e număr de ziar în care să nu te împiedeci de această greșită întrebuintare a prep. *cătrelă*. Pe lângă exemplele citate, ici mai cetești că cutare a fost obligat să plătească *cătrelă* (cacofonia privește pe reporter) Societatea X. suma de..., colo că Singapurul a fost predat *cătrelă* Japonezi la data cutare...; dincolo, că am vândut prin compensație *cătrelă* cutare țară atâtea vagoane de cereale... Unul glăsuște de „dania lui Aron-Vodă *cătrelă* biserica din Brașov, danie cunoscută din hrisovul cutare; altul, despre alte danii *cătrelă* alte instituții.

Tot atâtea întrebuintări arbitrare, neromânești ale prep. *cătrelă*.

Românul cu limba nemodelată de reporterii ziarelor sau de spiritul unor limbi străine nu vinde, nu cedează, nu predă, nu declară, nu aduce ofrandă, nu reduce plata, nu livrează, nu furnizează arme, nu plătește etc. *cătrelă* cineva, ci *cuiva*.

Folosirea ei în astfel de legături

trebuie, deci, evitată. Iar din construcții ca:

„Odesa a fost ocupată de către trupele române la 16 Oct, 1941”. „Stalingradul e apărat cu desperare de către bolșevici”. „Ziaristii bulgari au fost primiți la gară de către...” „Miniștrilor bulgari li s'a oferit un dineu de către...” „Generalului X i-a fost acordată Crucea de Fier” cl. I *de către* Führerul Germaniei”. „Criminalul A. a fost interogată de către judele de instrucție B.” „Toți prefecții de județ au fost convocați la București *de către* Ministrul de Interne pe data de...” etc. — ea trebuie suprimată, fiind de prisos.

Nu se va elimina însă din construcția: „Se face *de către* pădure” și, în genere, din cele în care indică direcția. D. p. Bate vântul *de către* miazănoapte (dinspre).

Prea obicinuiți cu felul de mai sus de a ne exprima, nu mai observăm inutilitatea lui *cătrelă* în aceste fraze, cum nu mai observă Ardeleanul inutilitatea prep. *de* în combinația *fără de*, despre care a mai fost vorba. D. p. *Fără (de)* mine n'o să faceți nici o ispravă. *Fără (d)* aier nu se poate trăi. Asta, când acest adverb întrebuintat ca prepoziție nu se poate substitui locuțiunilor prepoziționale: *în afară de, oșebit de*. D. p. *Afară de* noi doi, nu și-a mai ridicat nimenea glasul în adunare. *Afară de* tine, toți cei chemați au fost prezenți. În aceste cazuri, prep. *de* nu se poate elimina.

*) Cu *spre* e sinonim, uneori, și *întru*. Ca în exemplul următor: Căntece se înalță întru slava Atotțiitorului.

PLOAIA

Ca 'n alte toamne, ploaia mă scufundă
În stepele singurătăților,
Când inima vieții bate lenes,
Tot mai încet, tot mai nepăsător.

Ca 'n alte toamne, peste ochi se țese
Un văl de ceață, de regret, de plâns,
Sau nostalgia zărilor închise
Mă obsedează, chiamă înadins.

Ca 'n alte toamne, ș'azi mi-e dor de
[moarte,
Și ploile 'ntristării mă cuprind;
Aș vrea să uit... și cu zădărnici
Să nu mă mai ajung, să nu mă prind.

Verona Brateș

OCTOMVRIE

În rondelul din grădină,
Până ieri bătut de flori,
Plânge singura gherghină
După moartele-i surori.

Că 'ntr'o noapte brumărie
Tufănelele din strat
Și garoafă și fucsie
Triste frunțile-au plecat.

Mâne moare trandafirul,
Tânăr, bietul, un boboc —
Și pe urmă 'n cimitirul
Florilor fără noroc

Va întinde iarăși vântul
Dansul lui sălbatec, crud,
Dans macabru pe pământul
Amorțit și gol și ud.

Ecat. Pitiș

Dorul de pământ

Părinților mei

Și ne-a cuprins de-odată dorul greu de sat,
Doru' de câmpia verde, dor de apă lină,
„Hei nepoate, apa 'n Crișuri încă n'a secat
Și Stăpânul mare, ține Dreapta plină.

Nu-ți fă griji, nepoate, steaua de nădejde
Își aprinde 'n ceruri facla de destin;
Din izvor de aur va țâșni vieață
Peste Țara asta — sbor de heruvim*.

Tremurând aprinsă 'n gene de rugină,
Luna se urcase peste ceruri salbă,
Doar în noaptea sură, răsărea lumină,
Dorul de câmpie, dor de zarea albă.

Și-a incolțit în holda inimii adânc,
Semnul izbăvirii nesmintit din veac,
Văd în noaptea asta neagră de poveste,
Cum se 'nalță în umbre lăncu pe Feleac.

I. V. Martinovici

citiți

Gazeta Transilvaniei**„LETEA”**

Prima Societate Română
pentru fabricarea de hârtie
Fabrica de Hârtie Zărnești

Felul cum sunt priviți oamenii, acești ostași care își îndeplinesc datoria în mod simplu, cum și-ar ara câmpul sau și-ar ara stratul de flori din grădină, e bine prins de d-l T. M. Welther și poate stilul discursiv pe-alocurea îi strică efectul durabil.

Uneori cartea nu ni se mai pare interesantă. Prea suntem ținuți între soldați unde orizontul este, oricum, îngust. În afară de autor care-și permite prea mult încă să filozofeze, ceilalți se învârtesc în jurul aceluiași teme: grija de-acasă, de mâncare, de adăpost, de țigare etc.

Câte însă din micile preocupări ostășești nu le întâlnim cu sporită plăcere, în atâtea pagini sincer redată!

D-l T. M. Welther va trebui însă să-și revizuiască stilul cu mai multă grijă. Atât de mult abuzează d-sa de conjuncțiile *căci* și *dar* încât povestirea devine, la un moment dat, monotonă. Unele expresii nu sunt potrivite, bunăoară: *ospăț târzielnic*. Alteori întâlnim

pleonasm: *se interfereau între ele*, (pag. 29) *căsuțe mici* (pag. 30). Nici expresii cu sens concludent nu lipsesc: noi, soldații care am vremuit acolo... (pag. 132). *A vremui*, nu ia în limba română, niciodată, semnificația cuvintelor *a trăi*, *a sta într'un anumit loc*, *a hălădui*.

Suntem obligați să citim mereu: *pământului* acesta (acestuia), camaradul oamenilor aceștia (acestora) etc.

Nici de întorsăturile stilului gazețaresc nu scăpăm. Exemplu:

„Eu am inserat raționamentul acesta”...

Toată lumea știe ce însemnează *a insera*, ca să mai fie nevoie să insistăm asupra erorii și de scriere și de sens.

Câte o propozițiune e de-a-dreptul imposibilă.

„Niciuna nu a făcut incident”. Autorul vrea să spună că nicio mitraliera

n'a avut, în timpul tragerii, vreun incident.

Câte un cuvânt e întrebuintat greșit:

„Rușii răspundeau pirpiriu, aruncând la întâmplare câte un proiectil”.

Și n'am spicuit decât de ici de colo, din noianul paginilor.

Pe viitor trebuie să-și revadă cu mai multă atenție scrisul; altfel, materialul atât de interesant pe care-l posedă nu va putea fi urmărit fără efort, fapt care va îndepărta pe mulți din cititori.

Și ar fi păcat, căci unele pagini nu sunt lipsite de calități incontestabile.

Ca acest mic fragment:

„Pentru întâia oară puneam piciorul pe teritoriul vremelnice al dușmanului nostru. Pământul aburea de pietre și bogăție.

Iarba creștea înaltă și tufosă de-ți venea s'o iei pieptiș. Rodnicia pă-

mântului înflorea în colori nenumărate. Privirăm câteva clipe, întinderea smălțuită. Natura își vedea de rosturile ei. O vacă păștea liniștită. Sumedenie de pasărele însuflețeau tufișurile. Ciripitul lor stăruia deasupra șgomotelor de luptă, împrietinind protivnicile vieții. Sângele care înrourase firele de iarbă și albastrul nespus de liniștit al cerului, gălgăia deopotrivă în cântecele lor”.

Armata plugarilor nu trebuie să fie mai prejos decât armata de pe front.

Plugari! voi dați pe ogoare bătălia producției agricole, așa cum ostașii pe front dau bătălia apărării țării.

Mustrearea lui Carducci

de A. A. Mureșianu

Marile epoci de revoluțione și transformare socială a omenirii au avut în totdeauna și părțile lor rele. În volora patimilor războinice națiunile au pierdut de multe ori din vedere țelurile și idealurile înalte, care le-au călăuzit pe calea glorioasă a desrobirii și mării lor; au pierdut din vedere solidaritatea de rasă care a format temelii puterii morale a renașterii lor. Și cine și-ar putea închipui evoluția națională din vremurile mai noi ale popoarelor latine de astăzi, fără cooperarea lor din trecut? Cine și-ar putea închipui renașterea poporului nostru românesc, fără sprijinul fraților săi de viață și cultură romanică din apus, fără sprijinul, mai întâi de toate al Franței și al Italiei? Și cine și-ar putea închipui evoluția acestor două mari popoare fără colaborarea lor, deasupra tuturor adversităților și neînțelegerilor lor pricinuite de vechile sisteme de stăpânire de origine medievală, mai mult străină, a organizațiilor lor de stat?

S'au împlinit 35 de ani dela moartea bardului Italiei moderne, a poetului și istoricului literar Giosuè Carducci și această aniversare a rămas la noi aproape nevădită în seamă, deși el a fost și al nostru. Acela care trimitea la 1894, cu prilejul persecuțiilor pentru Memorand „Romanilor de dincolo de Carpați (Ai Romani d'oltre i Carpați) salutul său dela picioarele Columnei Traiane pentru credința în viața nemuritoare a gîntii latine“, n'a fost mai puțin legat de sufletul urmașilor coloniștilor Romei dela Dunăre și Carpați, precum fuseseră legați un Mazzini, un Cavour, un Garibaldi și ceilalți corifei ai renașterii, unirii și mării Italiei.

Căci ideea absolutei necesități a solidarității și colaborării gîntii latine și prin ea a „confederației“ popoarelor romanice, n'a avut un reprezentant mai strălucit ca în persoana autorului „Odelor barbare“ și al atâtor celebre articole și cuvântări patriotice.

Unul din aceste mărgăritare care scot mai bine la iveală valoarea lui Carducci de poet și profet al Latinității, este și cuvântarea sa „Garibaldi în Franța“, scrisă la 1872, al cărei strălucit cuprins este o veșnică mustreare, un veșnic memento pentru toți aceia,

pe care „pasiunea întâmplărilor mici, mânia faptelor singuratică și izolate“ i-au făcut să se abată dela calea „înțeleaptă și senină a acelora care pătrund cu privirea lor ageră în destinele neamurilor“.

Puțini dintre eroii independenței Italiei au avut mai mult de suferit pe urma greșelilor politice ale Franței, ale „orgoliului“ ei nemărginit al „neprevăderilor ei insolente“ și ale „corupțiunii“ sale, ca viteazul Garibaldi. Cu toate acestea la 1870 el alergă în fruntea rineretului voluntar italian în ajutorul Franței. Căci cu toate dușmăniile trecătoare, cu toată pierderea pământului său natal, al Nisei, Garibaldi nu putea să nu se grăbească întru apărarea unei cauze care nu era numai a Franței, ci și a latinității întregi.

Criticând patriotismul de circumstanță, miopia și îngustimea de suflet ale acelor cercuri ale intelectualității italiene care criticau atitudinea sublimă de atunci a eroului dela Caprosa, marile patriot italian și totodată marele latin Carducci spunea între altele:

„In ziua de astăzi sofistii științei de căpătuială, a acelei științe care se lasă ademenită ca o curtezană sulemenită, de namila oțelului și aurului, acești sofisti, în timp ce înregistrează în calendar o nouă filosofie a istoriei pentru a nega meritele Franței pentru libertatea popoarelor, iau în bătaie de joc, ca și când ar fi fost o invenție a lui Bonaparte, confederațiunea gîntilor latine, civilizația latină. Nu: confederațiunea, morală și ideală pentru moment, a popoarelor latine surori în limbă, în tradiții, în instituții în artă este un fapt al naturii: nu, civilizația latină care a produs Renașterea, care a descoperit Lumea Nouă, care a făcut pe 1789 nu trebuie să fie sechestrată în profitul niciunui alt neam, fie acesta cât de învățat și de puternic; nu trebuie să fie coborâtă de nimeni, ea este element necesar, precum fusese dela începuturile ei, al vieții civilizației lumii... Și pentru a nu fi înlăturată rasa latină are nevoie de a se reuni și a se întări. Și aceasta nu o poate face fără Franța... care se va redeștepta devenind soră egală în familia surorilor latine“.

Scrisori către și dela Gh. Barițiu

de Candid C. Mușlea

— Urmare —

Scrisoarea următoare este datată din Turda, unde se duse la fratele său Leon (5 Iulie 1864). Gheorghe îi scrisese să aibă răbdare, căci post va avea în altă parte. Octaviu îi răspunde că își iubește cariera, dar nu acolo unde este „exilat între Tătari și Turci“ și-l roagă să-l ierte dacă printre „leghioanele de ocupațiuni“ îi mai încodează și el. Dar, zice el, „dela cine să cer consult, căci singur în Domnia Ta noi toți frații, și chiar și națiunea întreagă ne-am răzimat, ne răzinaam și ne vom răzina“...

La 1 Oct. 1864 el scrie din Năsăud, vesel că a fost numit la gimnaziul de acolo: „Denumirea mea au expedat-o de aici foarte târziu cu altele împreună, căci după ce am sosit aici în Septembrie, încă au fost tot în mână comisiunii toate actele, și numai către finea lui Sept. le-am expedat. Anul [trecut?] a fost deschisă clasa I-a gimnaziului; profesor a fost Leon Pavelea, care-i și preot slujit; acum suntem doi înși și d-l Vicariu: director nu este, ci d. V. e suplinitor. „In acest an va preda: matematici, limba română și maghiară — care este obligatorie și științe naturale“. Nu uită însă să-l roage pe fratele său să publice în „Gazeta“ sau în „Concordia“ „antica aceea de scrisoare ce Ți-am fost trimis din Odorheiu. Ca astfel să dobândesc popularitate. Duminecă am cântat Apostolul“.

Scrisoarea următoare o trimite, la 15 Ianuarie 1865, prin Căpitanul suprem Alexandru Bohățel. In ea îi face cunoscut că a început să scrie o gramatică maghiară după Zimmermann, pentru liceele inferioare românești, din care îi și trimite vreo sută șasezeci de pagini de manuscris ca să-l „critice“ și-l întreabă unde să-i publice această întâia lucrare?

La 15 Aprilie îi face cunoscut că a terminat gramatica, și se întreabă: cine ar trebui să o tipărească, pentru ca elevii să aibă un manual la îndemână? „Nemții și Ungurii — zice el — numai se întrec și aleg (căci au destule), iar noi Românii jumătate timpul din anul școlastic îl pierdem cu scrisul studiilor (sic!), și încă pline de erori. Apoi, câți profesori, atâtea capacități bune, debile, etc... Blajul a greșit foarte tare că nu a crescut profesori și nu s'a îngrijit de manuale tipărite pentru elevi“. In anul următor, 1866, Febr. 15,

il felicita că a trecut cu bine peste boala periculoasă, redându-l familiei și națiunii, și-l sfătuește să se cruțe, lăsând la o parte orice ocupațiune serioasă, recomandându-i — pentru vară — să meargă la Turda, sau la el, la Năsăud, unde sunt multe locuri romantice, sau la băile dela Rodna ori Sângerz.

La 9 Aprilie îl sfătuește din nou să lase politica, până când se va reface complet, cel puțin încă 2—3 luni. Îi mai scrie apoi că și-a cumpărat la licitație o moșioară în oraș: o căsuță cu grădină și două holde.

La 12 Oct. îi trimite două exemplare din Gramatică, din care unul să-l dea lui Iacob Mureșianu. A tipărit din ea o mie de exemplare pe care le-a vândut neguțătorului librar Teodor Anton din Năsăud și-l roagă pe Gheorghe să publice un anunț în ziar și să-i indice eventualele greșeli, pentru ca în ediția a doua să facă modificările necesare.

In scrisoarea din 25 Nov., francată cu timbru de 5 Kreuzer și cu adresa: „Magnificului D. Domnu Georgiu Barițiu. Cu profunda reverința, la Brasiovu-Kronstadt“, el scrie: „Cu posta de astăzi expedez la Gazeta un articol ca răspuns „cuvenintios“ la corespondențele din „Telegraful (ne) romanu“. Mă rog însă ca să mi se publice așa prost cum e scris, că toată compagna lui Șia[una] nu merită alt răspuns. De aici astăzi-măne va mai merge un alt răspuns în numele a tot Districtului, care va arăta din nou cumcă românimea de aici în D-Ta are încredere, și nu în șarlatani, etc. Acest articol apoi se va publica în toate trei foi românești. Eu am mare prepus cumcă fabricatorul articolului din No. 89. al Telegrafului e mișelul de P. care a căpătat palma în V. Acum fie oricare, eu pe toți îi ating. Mișelul acesta de Cavaler, cum îmi spune Florian, a scris la Căpit[anul] de aici B. o epistolă, în care zice între altele: „Barițiu a făcut fiasco cu deputațiunea; așa îi trebuie, dacă s'au împotrivit ca să nu meargă Mitropolitu, etc.“. De aci cuget că de sigur el a cioplit acel art[icol]. Aici aseară s'a compus o comisiune de 5 înși care să gătească răspunsul potrivit și cât de serios. Apoi asemenea a lui meu vor merge mai multe, tocma la Umoristu (?).

— Va urma —

Despre elite

de Ion Berciu

— Continuare din pag. 1-a —

Pe lângă elita cea mare, care lucește de departe, mai este o elită anonimă, a mulțimii nenumărate a celor aleși, în cercuri mai mici, de semenii lor pentru a-i conduce și îndruma. Eroismul lor nu-i mai puțin laudabil, iar făpta lor nu-i mai puțin strălucită, fiindcă și ei își iau puterile tot dela marea lumină a adevărarilor eterne și a ideilor generoase: ei sunt ajutătorii prețioși ai biruinței binelui și dreptății.

Când este vorba de a forma adevăratele elite trebuie să ne gândim în primul rând la aceste lucruri: valoarea celor aleși stă în primul rând în sănătatea morală, apoi în pregătirea intelectuală și în al treilea rând în „dinamism“.

O privire scurtă asupra trecutului ne lămurește îndată asupra elitelor și ne deschide ochii bine asupra „fabricării“ lor în școală.

• Omul cel nou, nu poate fi nici „dinamic“, deși suntem în veacul electricității, nici „burduf de carte“, deși este îndopat cu tot felul de lucruri, ci mai uman, mai mult om decât fiară, mai mult român decât străin.

Pentru noi nu-i decât o cale: întoarcerea la tradiția noastră, la toate ale noastre.

Osânda necinstiților

de I. Bozdog.

Continuare din pag. 1-a

Cum aceste metode se transformă în adevărate plăgi de rușine mai ales în timpuri de război: *Decretul-Lege* apărut satisface dorința de cinste și îndreptare a opiniei publice.

Trebuie să veghem toți ca această lege să-și aducă roadele, oricât de dureroasă și mare e pedeapsa, sănătatea morală a țării pretinde această sacrificare a vieții netrebnicilor.

Când atâtea vieți nevinovate se prăpădesc pentru onoarea țării, să nu ne fie milă de viața celor fără obraz și suflet.

Măsurile să fie însă energice, și să nu se poată afla nicio porțiță de ieșire pentru nimeni.

Cronica sportivă

Metrom - Locomotiva 7:2

Pe stadionul Metrom, simpatica grupare „Metrom“ a dispus cu ușurință și autoritate de Locomotiva.

Scorul este meritat. A condus bine Spirea.

DIN ȚARĂ

Unirea Tricolor — Juventus 2:1 (1:1)
Sp. Studentesc — Unversitatea 1:1 (1:1)
Glória C. F. R. — C. F. R. (T. Sev.) 3:2 (2:0)
F. C. Rapid — F. C. Ploești 4:1 (1:0)

+ VALENTIN PORUȚIU

S'a stins în pribegie și Valentin Poruțiu, cel dintâi prefect al Clujului, un vechiu și încercat luptător ardelean. De numele lui se leagă unele înfăptuiri mari, cu adânc răsunet în viața mult încercatei noastre provincii.

Încă de prin 1912, când s'a deschis lupta pe viață și moarte între a-supritorii de ieri și de azi ai jurului românesc al Clujului pe baricadele de apărare ale băncii, *Economul*, îl găsim înțeleștat vartos pe modestul dar energetic avocat, fiu de preot din Desmir. După înfăptuirea Unirii din 1918, ca economist și ca unul ce înțelegea că desăvârșirea idealului național nu se

poate face prin vorbe și teorii sterpe, intră în primele linii ale celor ce înfăptuesc întreprinderile comerciale și industriale ardelenice, menite să concureze și apoi să ia locul celor minoritare. Fiind președintele Consiliului de administrație al *Băncii Centrale* înțelegem ușor rolul ce l-a avut în organizarea și îndrumarea industriei noastre ardelenice.

Înmormântat provizoriu la Turda, așteaptă reîntoarcerea acasă.

A fost și un prieten și devotat susținător al gazetei noastre.

Odihnească în pace.

Trecând prin parc...

Trecând prin parc am întâlnit suspine,
Ce se năltău din mii de flori spre mine,
Din daliile albe, din verbine.

Căzuse noaptea bruma peste ele:
Solie tristă-a vremurilor grele,
Din cerul clar și semănat cu stele.

Pălitate flori îmi așternură drumul,
Sunt flori ce ieri mi-au dăruit parful;
Ori n'a rămas din ele decât scrumul.

M'am depărtat pe-alee în tăcere,
Imi părea rău că n'am avut putere
S'aduc umana-mi, slabă mângălere.

— O primăvară, ca și-o toamnă nouă
Strecoară 'n suflet, lăinic, amândouă,
Vre o câțiva stropi de brumă sau de rouă.

Din daliile albe, din verbină,
Culegi precum culege o albină
Iar într-o zi și cupa ta e plină.

Ecat. Pitiș.

Ziua Domnului

Crede numai și se va izbăvi!

(Ev. Luca VIII 50)

S'a 'ntors din Gadara, unde credea că găsește odihnă și liniște. Dacă Gadarenii L-au rugat să le părăsească cetatea, întoarcerea Domnului în Capernaum era așteptată cu nerăbdare. Mulțimile, care-L văzuseră plecând în părțile Gadarenilor, nu s'au deslipit de țărâm, ci făceau de pază, ca să-L primească când va sosi. „Toți îl așteptau“, scrie evanghelistul Luca, voind parcă să ne pună în față nelegiuirea Gherghesenilor.

În clipa debarcării, mulțimea fără număr, într-o clipă, L-a înconjurat. Dar ea făcu loc și deschise drum ca să poată trece Iair, conducătorul unei sinagogi din oraș, care purta pe față semnele unei dureri adânci.

Apropiindu-se de Mântuitorul, Iair se aplecă cu umilință până la picioarele Domnului, rugându-L: „Doamne, fiica mea este pe moarte, ci venind pune-ți mâinile peste ea, ca să se facă sănătoasă“.

Nu-i cerere cât de neînsemnată, care să nu găsească sprijin în Stăpânul nostru bun. Insoțit de apostoli, Isus Hristos pornește spre casa lui Iair. Străzile strâmte și întortochiate ale orașului erau ticsite de norod, dornic să fie martor unei minuni.

Dar pe cale, o femeie având curgere de sânge de doisprezece ani, s'a atins de poala hainei Lui și s'a vindecat. Minunea n'a rămas tănuită, căci femeia tremurând a înghenunchiat în fața Domnului, mărturisind cum s'a vindecat. „Credința ta te-a mântuit“, i-a spus Domnul.

Iair primi vestea că fiica i-a murit. Hristos, Domnul nostru, auzind durerea nouă, care turbură mai mult inima sărmanului părinte, cu drag îi zice: „Nu te teme; crede numai și fiica ta se va mântui“.

Toți au continuat drumul. Ajunși în casa lui Iair, Domnul intră și potolește întristarea: „De ce plângeți? Tânăra n'a murit, ci doarme! Și apropiindu-se de pat,prinzându-i mâna rece a morții, i-a zis: „Fiică tânără, scoală-te“. Fiica lui Iair s'a sculat din morți, la porunca Domnului, tot așa de ușor ca dintr'un somn adânc. Admirația, bucuria și recunoștința, se citeau pe fața lui Iair.

Deslușim și din aceste minunate fapte purtarea de grijă a Domnului ca să ridice sufletul din desnădejde și suferință. Uneia îi spune: „indrăsnește“, iar celuilalt: nu te teme! Intărind în suflet puterea credinței și alungând îndoiala, așa cum soarele alungă umbrele nopții și îmbracă firea în lumina și bucuria vieții.

Tot credința e puterea care înduplecă mila lui Dumnezeu ca să tămăduiască durerile omului. „Credința ta te-a mântuit“, i-a zis Domnul bolnavei, care s'a vindecat când s'a atins de haina Lui, iar lui Iair, în clipa cea mai desnădăjduită a vieții, i-a amintit: crede numai și se va mântui fiica ta“.

Intr'adevăr, nu-i rugă adevărată, nici credință măcar cât un grăunte, care să nu găsească pe Mântuitorul gata de ajutor.

„Crede numai, nu te teme“ e cuvântul Domnului adresat nouă. Întoarce privirile în jurul tău ca să găsești ajutor! Nu-l aili la oameni, ci obosit și chinuit de durere și atâta desnădejde, caută și tu cu Iair pe Domnul. Numai El te poate izbăvi.

Crede în puterea lui Dumnezeu! Credința te va mântui. Nu fi necredincios, ci chiar în necazul și suferința ta adâncă, întunecat, greu ca plumbul și nenorocit cum ești, caută pe Domnul. Credința e un dar ceresc; sădește-o în inima ta curată.

Bagă de seamă să nu se ofilească de mintea ta trufașe, nici să nu se înnece de patimile rele, ce se cuibăresc în suflet.

Roagă-te ca să ai mai multă credință și inima ta să se aprindă de acest dar ceresc.

Pr. Ioan Scurtu

Medicul NOSTRU

Litiază renală Calculi, sau piatră la rinichi

de Dr. Valeriu Sfinghe

O boală, care prin violența simptomelor, prin prezența pietrilor în organismul omului și prin natura cauzelor care o provoacă, este soră cu litiază biliară, de care am vorbit în articolul precedent, este litiază renală, sau calculoza (piatra) la rinichi. Ca și la litiază biliară, de cele mai multeori individul este surprins în plină sănătate, cu ocazia unei sărituri, sau călătorind în mașină, sau călărind, de niște dureri groaznice, atroce, localizate în regiunea șalelor, în flancuri, care se propagă spre organele genito-urinare, ceea ce constituie marea simptom numit *colica nefretică*.

Prin litiază renală înțelegem formarea de calculi (pietri) în rinichi, pietre care de obicei emigrează în uretere (canalele prin care se scurge urina din rinichi în vezica urinară (beșica udului)).

Principală cauză a litiazei renale este artritisul. Excesele de mâncare, abuzul de carne și băuturi alcoolice, vieața sedentară sunt cauzele care provoacă formarea de calculi în rinichi. Din cauza turburărilor de nutriție și a unei igiene defectuoase acidul uric format în cantități prea mari în organism se precipită, formând nisipul uratic și calculii uratici. În aceleași condițiuni iau naștere și calculii oxalici din acidul oxalic și calculii fosfatici din acidul fosfatic.

Calculii uratici sunt roșii, netezi, și foarte duri, cei oxalici sunt și mai duri și cu suprafața mai aspră, cei fosfatici sunt albicioși și mai sfărâmițoși. Mărimea calculilor este variabilă, dela forma de nisip până la dimensiunea unui ou de găină.

Semnele bolii. Litiază renală poate rămâne multă vreme în stare latentă. Uneori se manifestă prin următoarele semne: prezența nisipului în urină, turburări în urinare, fie sub formă de urinare deasă sau greutate în urinare, dureri care ocupă de obicei regiunea șalelor, cu o stare de amorțeală a membrilor inferioare, dureri care iriază în coapse, de crezi că e vorba de o sciatică. Emigrarea calculului din rinichi în ureter determină accesul violent de durere, numit *colică nefretică*, caracterizată cum am mai spus prin o durere mare în regiunea șalelor, în flanc, spre șezut, spre regiunea organelor genito-urinare. Bolnavul se așează în pat, luând o poziție chirchită, are grețuri, vărsături, frisoane și o expresie de spaimă.

Dacă examinăm cu atenție urina observăm că ea este colorată uneori în roșu, din cauza hematuriei (urinare cu sânge), datorită leziunilor provocate de calculi în emigrarea lor prin căile urinare (rinichi, ureter, bășică).

Urinarea poate fi deasă și dure-

roasă, puțin abundentă, toate eforturile nepermițând decât emisiunea câtorva picături de urină. Uneori oprirea urinei este totală mai multe ore din cauza obliterării (înfundării) ambelor uretere prin calculi, sau prin acțiune reflexă și se oprește secreția urinară și în rinichiul sănătos.

Colica nefretică durează câteva ore sau câteva zile. Incetarea ei se datorește trecerii calculului din uretere în vezică și e urmată de o urinare abundentă cu eliminare de nisip sau calculi.

În cursul litiazei biliare putem avea accidente datorite oprirei îndelungate a calculului în ureter. În acest caz urina ne mai putând ajunge în vezică, ea se revarsă în sânge, dând naștere la uremie cu vărsături, convulsii și comă urmată de moarte (dacă nu intervenim chirurgical).

O altă complicație este *hidronefroza* sau destinderea, dilatarea rinichilor prin urina care nu se poate scurge prin uretere.

O complicație și mai rea este *pielonefrita*, sau inflamația căilor urinare superioare cu formarea de puroiu, care apare în urină, cu dureri în regiunea șalelor, rinichiul mărit, febră, lipsă de poftă de mâncare, vărsături.

Tratamentul litiazei renale se inspiră din cauzele care o provoacă. Cei predispuși la această boală, sau cei care o au vor evita vieața sedentară, abuzul de cărnuri și băuturi alcoolice.

În caz de *colică nefretică* se va face o injecție cu morfină, sau cu dilaudid, se va aplica căldură pe regiunea dureroasă și repaus în pat.

Regimul alimentar este același ca în gută: regim mixt cu zarzavaturi și carne, puțin abundent și regularitate la mese. Se recomandă carne de miel, vițel, pasăre fiartă, ouă, șuncă slabă, pește de apă dulce, legume în abundentă, paste alimentare, pâne, fructe, compoturi.

Sunt interzise cărnurile gelatinoase, ficatul, vânatul, mezelurile, conservele, peștii de mare, raci, brânzeturile fermentate, fasolea verde, mazărea, varza, ciupercile, alimentele prea grase, ciocolata, cafeaua, cacao.

Se vor lua ape minerale alcaline: Vichy, Vittel, Evian, Căciulata.

Ca tratament medicamentos se dă carbonat de litină, bicarbonat de sodiu, piperazine și diverse specialități farmaceutice care conțin aceste medicamente: Urodonal, Urolisin, Lisartrol etc.

În caz că tratamentul de mai sus nu dă rezultate, în caz de pielonefrite, în hidronefroza, în colice nefretice prea des repetate, în hemoragii renale grave și repetate, intervenția chirurgicală este absolut necesară.

plantele intră în iarnă prea plăpânde slab înrădăcinate și astfel sunt expuse fenomenului de descălțare.

În anul viitor aceste culturi își prelungească vegetația intrând înainte de a ajunge în coacere în căldurile mari din timpul verii, expunând plantele la atacul pălirii și ruginii negre.

Despre aceasta plugarii din „Țara Bârsei“ au putut să se convingă că așa este, de oarece multe din grânele semănate târziu în toamnă, au fost atacate în această vară de rugina neagră. Producția acestor lanuri a fost slabă și de calitate inferioară.

Rezultă prin urmare că cel mai bun timp pentru semănatul grâului este a doua jumătate a lunii Octombrie și primele zile din luna Noemvrie.

Pentru încolțitul grâului este nevoie de cel puțin plus 4°C. La această temperatură grâul încolțește în decurs de 6 zile. Cu cât timpul este mai cald, cu atât încolțirea se face mai repede.

Timpul frumos din aceste zile îngăduie semănatul grâului în bune condițiuni. Plugarii să se grăbească însă cu semănatul, căci cu toate semnele de toamnă lungă, timpul s'ar putea răci și astfel semănatul grâului să nu mai poată avea condițiunile bune pe care, vremea, ni le oferă acum.

Cei ce întârzie cu semănatul vor trebui să dea mai multă sămânță la hectar, să însămânțeze mai adânc și să știe că la anul viitor s'ar putea să aibă surpriza unei recolte slabe ceea ce nu este de dorit atât în interesul lor cât și pentru faptul că Țara are nevoie de o producție agricolă cât se poate mai mare și mai bună.

Ing. Agr. Ion Hogea

Tabloul

candidatelor din Ardeal admise să se prezinte la concursul din 9 Noemvrie 1942, care va avea loc la Brașov (Str. Regina Elena No. 2) pentru școala de misionare:

1. Aiteanu Aurelia Hăghig—Brașov.
2. Brancu Elena Mașca—Arad.
3. Bucur Maria Dârloș—Târnava Mare.
4. Bunea Ana Ponor—Alba.
5. Bradu Catinca Țigmandru—Târnava Mică.
6. Beschia Maria Zizin—Brașov.
7. Bochis Sida Chișinău—Arad.
8. Boeriu Aurica Șona—Făgăraș.
9. Brazu Maria Laz—Alba.
10. Colhon Elisabeta Laz—Alba.
11. Circiu Sabina Petriș—Arad.
12. Ciotloș Maria Țigmandru—Târnava Mică.
13. Ciorbea Victoria Ponor—Arad.
14. Dragoș Catinca Țigmandru—Târnava Mică.
15. Falon Aurelia Sebeș—Făgăraș.
16. Făcăian Maria Mărcuș—Brașov.
17. Grozea Victoria Augustin—Târnava Mare.
18. Grozea Ruxanda Augustin—Târnava Mare.
19. Gribincea Cecilia Rediu—Turda.
20. Lenghin Ana Săsăuș—Sibiu.
21. Moldovan Elisabeta Alba—Târnava Mică.
22. Mihai Ana Tilișca—Sibiu.
23. Mamina Maria Țăntari—Brașov.
24. Mereț Domnica Hărman—Brașov.
25. Muntean Elena Prejmer—Brașov.
26. Măndreanu Ana Ocna—Sibiu.
27. Nicola Valeria Arada—Turda.
28. Niță Maria Manta Saieș—Târnava Mare.
29. Opriș Victoria Sânpaul—Târnava Mică.
30. Popescu Stana Tilișca—Sibiu.
31. Radu Valeria Augustin—Târnava Mare.
32. Radu Maria Sebeș—Alba.
33. Rusu Ana Nochrich—Sibiu.
34. Radu Maria Reclu—Sibiu.
35. Răduțiu Lucreția Petrind—Sibiu.
36. Șerban Olivia Brașov—Brașov.
37. Sicomaș Eleonora Vulcan—Hunedoara.
38. Zamfir Maria Laz—Alba.
39. Scutea Zenovia Săsăuș—Sibiu.
40. Zorca Elena Vlădeni—Brașov.
41. Dobrescu Marioara Buzău—Brașov.
42. Lunca Veronica Cetatea de Baltă—T. Mică.
43. Cîmporescu Maria Ludești—Hunedoara.
44. Oancea Elena Tălmăcel—Sibiu.

Prea curioșii preoți sunt rugați să anunțe candidatele din localitatea respectivă.

Citiți

„Gazeta Transilvanie“

AGRICOLE

Până când se poate semăna grâul?

În această toamnă, semănatul grâului a început mai târziu ca de obicei. Plugarii au așteptat peste tot, ploile care au venit cu întârziere și numai după ce pământul s'a săturat cu apă, s'a început cu semănatul grâului.

Din această pricină și astăzi vedem că se însămânțează.

În aceste împrejurări mulți plugari își pun întrebarea: Este bine să

se mai samene grâu sau să se renunțe la această cultură?

Practica rațională cere ca semănatul grâului să nu se facă nici prea curând dar nici prea târziu, de oarece în primul caz se dezvoltă în vegetație prea mult și în această stare este mai puțin rezistent la îngheț și îmbolnăvire iar în al doilea caz, dacă semănăm grâul prea târziu, avem neajunsul că

Cu inima zdrobită de durere, anunțăm rudelor și prietenilor, moartea fulgerătoare, întâmplată în ziua de 31 Octomvrie, ora 20 a iubitului nostru

Dr. Valentin Porușiu

Primul Prefect român al Clujului, Președintele Băncii Centrale, fost senator, decorat cu Coroana României în grad de mare ofițer, Ordinul Ferdinand în grad de ofițer, Steaua României în grad de comandor, Vulturul României în grad de ofițer.

Serviciul religios al înmormântării a fost celebrat Marți 3 Noemvrie 1942, ora 14 în biserica greco-catolică din Turda-Veche.

Să-l fie memoria binecuvântată!

Dora Porușiu născ. Bianu, soție, Dr. Zeno Porușiu, fiu, Văd. Ludovica Bianu, soacră, Justin Porușiu și familia, frate, împreună cu familiile: Porușiu, Bianu, Diamandi și Șova.

Consiliul de Administrație al Băncii Centrale pentru industrie și comerț s. a. Cluj-Turda, anunță cu adânci regreturi moartea neuitatului ei Președinte

Dr. Valentin Porușiu

fost primul prefect român al Clujului, fost senator, avocat, întâmplată în refugiul său din Turda la 31 Oct. 1942.

Aproape două decenii a stat neclintit în serviciul institutului nostru, pe care l-a condus cu tact, pricepere și înțelepciune creatoare. Conducerea și întreg personalul băncii dându-și seama de golul lăsat în urmă-i îi va păstra cu pietate și dragoste amintirea.

Turda, 1 Noemvrie 1942.

Consiliul de Administrație

Consiliul de Administrație al societății „Industria Sârmei” s. a. din Câmpia Turzii, face cunoscut cu adânci regreturi încetarea din viață a valorosului ei membru

Dr. Valentin Porușiu

fost primul prefect român al Clujului, fost senator, avocat

Profund sguduiți în fața marelui pierderi pe care o îndurăm, îi vom păstra o amintire plină de recunoștință pentru activitatea sa neîntrecută, depusă în serviciul întreprinderii noastre.

Câmpia-Turzii, 1 Noemvrie 1942.

Consiliul de Administrație

INTREPRINDERE INDUSTRIALĂ DIN BRAȘOV
caută

TÂNĂR DESTOINIC

cu cunoștințe comerciale, pentru voiajor. Trebuie să posedă limba română, germană și eventual maghiară. Este de dorit angajare imediată. A se adresa la redacția ziarului sub „DISPONIBIL”.

NU TE FRĂMÂNȚA!

*joacă un loz la Loterie
și vei câștiga!*

Ți-ai luat lozul?

LOTERIA

TRAGEREA CLASEI A 3-A

LA 19-20 NOEMVRIE

DE STAT

PE CLASE

CRONICA Sportivă

F. C. Craiova—A. C. F. R. 5:1 (1:1)

Pe stadionul municipal, în fața a cca 3000 spectatori, s'a disputat mult așteptatul match. După ce în prima repriză, printr'un elan puternic depus de ambele echipe, rezultatul a fost egal, a doua repriză, datorită superiorității uimitoare a lui F. C. Craiova a dat rezultatul final de 5:1 prin punctele marcate de Covaci (2) Thieryung, Bătrân și Mari, și Cociuban II pentru învinși.

Sau remarcat: Staja, Albu, Stoianovici și Mare, care a fost cel mai bun de pe teren. Dela învingători: Găltănariu, Zelenak, Spîrea și Pinte. Dela învinși.

D-l Alexandru, ajutat fiind de d-nii Melchior și Săvulescu, a condus bine.

În general, admiratorii sportului cu balonul rotund, de data aceasta au admirat un adevărat joc de fotbal; F. C. Craiova, merită să-și țină locul în clasament până la sfârșit.

Adânc îndurerat: Veronica soție, Adrienel și Mircea fiu, Elena mamă, Ioan, Iacob și Elena frați, precum cumnate și cumnați, anunță moartea eroică a celui ce a fost

Vasile Ciolan

Invățător
Sublocotenent în rezervă

Căzut eroic pe câmpul de onoare în Caucaz, în ziua de 26 Sept. 1942, pentru Neam și Tron.

Parastasul de șase săpt. se va oficia în biserica ort. rom. din comuna Tănțari jud. Brașov, la 8 Nov. 1942, ora 11 a. m.

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Dr. Ion Gheție, notar public
Brașov Lei 1000
Romulus Cotaru, București 500
Nic. Alexandrescu, Brașov 500

Expoziția pictorilor români din Brașov

În sala „Oficiului de Turism” din localul Primăriei Brașov s'a deschis la 1 Nov. expoziția pictorilor: *Paraschivița Frunză-Popa, Luminița Vincenz, Bădia Teodorescu și Valeriu Maximilian.*

Expoziția cuprinde câte 10—12 tablouri din lucrările fiecăruia, privind mai ales peisajii ardeleni și vederi din Balci.

Este prima manifestare de acest fel în toamna aceasta.

O manifestare demnă, care cinstește arta românească.

Suntem siguri că expoziția va avea numeroși vizitatori și admiratori.

Expoziția e deschisă până la 23 Nov. a. c.

Festivalul artistic dela I. A. R.

Duminecă, 1 Nov. a. c. în fața unui public muncitoresc numeros s'a dat un reușit festival artistic organizat sub auspiciile Insp. local „Muncă și Lumină”. Toate punctele din program au fost bine susținute.

Inaugurarea expoziției dela Chișinău și Cernăuți

Duminecă, 1 Nov. s'a inaugurat expozițiile desrobirii din Chișinău și Cernăuți, la care au participat M. S. Regele Mihai I., d-l M. Antonescu, vice-președintele Cons. de miniștri, și Corpul diplomatic.

M. S. Regele a omagiat armata, iar d-l M. Antonescu a spus între altele: „Din Carpații noștri, în care ne-a împântat Roma imperială nu ne va scoate nimeni.”

In atențiunea proprietarilor de autoturisme

Chestura Poliției pune în vedere proprietarilor de autoturisme nou înscrise, că urmează ca până la 25 Nov. 1942 să se prezinte la Ministerul Inzestrării armatei și al Producției de Războiu. Serv. Circulației, pentru viza permiselor de circulație.

Mare afluență la școala de misionare din Brașov

Apelul lansat de conducerea școlii de misionare din Brașov-Stupini a avut un ecou neașteptat.

S'au primit aproape 200 cereri, venite din toate unghiurile țării.

Din Ardeal s'au prezentat 44, din Muntenia 33, din Moldova, 26, din Oltenia 15, din Basarabia 6 din Dobrogea 2, iar 66 cerere n'au corespuns condițiilor cerute de regulament.

Cursul de limbă Engleză

pe temeiul fonolingvistic, și de Fonetică Italiană al D-lui Prof. Univ. I. O. Stefanovici-Svensk, traducătorul lui Eminescu în englezește, se va deschide Marți 10 Noembrie ora 19.30 la Academia Comercială, când se vor face și înscrierile.

Cronica Războiului

Colina Desrobirii..

de **Mardare Mateescu**

Un turn simbolic s'a ridicat pe colina unde îndrumările Mareșalului Ion Antonescu duceau la victorie armatele izbăvitoare în Iulie 1941. Colina Ghidighiciului, care domină ansamblul de văi și dealuri care premerg Chișinăului, devine astfel primul monument mareț care va aminti generațiilor viitoare strădaniile și lupta năpraznică pentru viața națională, a celor de azi. Iar numele regimentelor încrustate pe blocurile de piatră care au fost zidite în această columnă a desrobirii, vor fi slăvite în toate împrejurările de țară întreagă și de frații dintre Prut și Nistru mai ales.

Această coloană, sau „Turn al Desrobirii” cum este numită, s'a inaugurat în prezența Majestății Sale Regelui, a Președintelui de Consiliu și a înalților dregători din provincia eliberată. Regele și Augusta Lui Mamă, au înghințiat la altarul catedralei mitropolitane a Chișinăului, refăcută din ruină și s'au plecat în fața monumentului care vorbește despre jertfa depusă pe altarul reîntregirii noastre. Intreaga ceremonie, deși avea loc în cadrul unei manifestări moderne, purta urmele tradiției noastre vevodale, care cere după fiecare luptă un prinos de smerenie față de Dumnezeu veșniciei credințe a neamului. În Turnul Desrobirii, asemeni arcașilor lui Ștefan Voevod, vor veghia de aci înainte ostașii țării noi, asupra hotarelor refăcute și cu dâșii, vor veghia sufletele zidite la temelie monumentului. Sefletele atâtor eroi care au sângerat și au murit, având pe buze numele Bucovinei și Basarabiei.

Cele două manifestații care au avut loc la Chișinău și Cernăuți, au fost prilejuate de expozițiile organizate de cele două ținuturi românești scăpate de sub asuprire străină: Bucovina mănăstirilor și Basarabia rezistenței moldovene. Două manifestații cu caracter modern, dar în care găsim aceeași tradițională împlinire vevodală. Căci, așa precum vovezii îngrijeau după marile bătălii, ca gospodăria și prosperitatea să-si regăsească locul în țară, tot astfel cărmăcii de azi ai neamului, fac dovada virtuților noastre neschimbate, sintetizate în hărnicie națională și spirit de ordine.

Cei care au avut prilejul să viziteze Bucovina și Basarabia îndată după eliberare, știu prea bine ce a rămas în urma luptelor care le-au părjolit. Munca a două provincii a fost prefăcută în țărănie, muncă depusă de o generație întreagă, vreme de 23 de ani. Târ-

guri prospere au fost prefăcute în ruine. Industriile au fost complet nimicite. Vitele și tot avutul sătenilor s'au prefăcut în scrum. Dela Ceremuș și până la Chilia, adierea lină a vântului mângăia rânile dezastrului și mulcomul vaiet al unei populații blânde, asuprită de nenorocul unui an de tiranie străină. Totul părea aici sortit morții, în afară de hotărârea poporului, care nu cunoaște moarte. Și atunci când durerile s'au potolit, viața nepieritoare și-a reluat cursul pe întreg întinsul ținuturilor Moldovei domnești. Armata, populația și autoritățile, umăr la umăr, au muncit din răpuzeri, așa cum Românul știe să muncească, cicatrizând încet și sigur rânile adânci ale războiului distrugător. După trecerea unui an, industria Basarabiei și Bucovinei a revenit la potențialul dinainte de cutropirea sovietică. Agricultură și-a putut relua și ea ritmul normal, iar viața în general, a celor două provincii, a reintrat pe făgașul unei sigure și temeinice reconstrucții.

Expozițiile inaugurate la Chișinău și Cernăuți vor să arate țării întregi și străinătății, că elanul creator românesc este nepuisabil. Venind pentru prima dată după desrobire pe pământul bucovinean, Regele și Regina au putut să constate acest lucru și sufletele Lor s'au înfiorat de aceeași nestăvilită bucurie care domnește în întreg ținutul desrobit, de a fi putut să Le dovedească forța noastră constructivă.

Prin realizările arătate în cadrul celor două expoziții, țara învață să-si cunoască mai bine valoarea, iar neamurile prietene ne înțeleg mai adânc firea și felul nostru de a privi viața. Expozițiile Bucovinei, Basarabiei și Transnistriei sunt tot atâtea cărți de recomandare pentru virilitatea etnică a neamului românesc, pentru spiritul gospodăresc și vrednicia în toate domeniile de care știe să dea dovadă acest neam.

Pește toate aceste realizări, străjuie Turnul Desrobirii, de pe colina Ghidighiciului, far luminos, în care se aprind în fiecare noapte luminițele sufletelor de eroi. Turnul realipirii pentru veșnicie la trupul Țării Mame și chează durabilității hotarului refăcut la răsărit. Turnul acesta, și sufletele care veghează în el își așteaptă semenul, în alt capăt de țară, acolo unde se doinește a jale, dar unde cântecul biruinței românești este o rugă supremă, un inan de slavă și nădejde...

Situația pe fronturi

Luptele din Caucaz

Victoria aliaților dela Nalcic, încontinuată de ofensiva dată de către trupele de munte românești, își arată efectul chiar de îndată, prin ușurarea operațiilor care au loc în partea orientală a Caucazului.

În regiunea Terekului, trupele germane și române au continuat operațiile ofensive, atât în sectorul dela Nord-Vest, cât și în sectorul dela Sud-Est, unde au străpuns pozițiile puternic fortificate situate la răsărit de orașul Alagir. Pe acest teatru de operațiuni caucazian,

ofensiva trupelor germane și române obținut în ultimele zece zile rezultă importante și cu toată reacțiunea inimicului, ea face progrese.

După ce au pierdut cele două puncte de sprijin ale liniei lor de apărare din partea de Vest a fluviului Terek, orașele Nalcic și Alagir, rămășițele diviziilor sovietice, sub presiunea atacului viguros și progresiv al trupelor germane și române, sunt obligate să abandoneze mereu terenul și să se retragă în direcția Ordjonikidze (pe vechiul nume Vladikaukaz), un alt punct de sprijin important al dispozitivului defensiv sovietic dintre Terekul superior și regiunea petroliferă Grozni. Aceasta este o poziție cheie, deoarece comandă marele defileu din apropiere de unde trece drumul militar georgian.

În legătură cu operațiile din Caucaz, este semnalată și fapta de armata trupelor de munte germane, fixate pe vârful Elbruz, încă dela începutul operațiilor din acest sector. Mica grupă de trupe, a fost atacată prin surprindere de o unitate alpină sovietică, cu intenția de a recuceri observatorul aflat pe munte. Atacatorii au fost complet nimiciti.

Poziția deținută de alpinii germani pe vârful Elbruz reprezintă o amenințare serioasă pentru sovietici, deoarece de aici pot fi concentrate forțe ale trupelor de munte care pot cauza dificultăți căilor de comunicație rusești și pot prileji infiltrări în dispozitivul rusesc de peste munți. De aceea episodul care a avut loc la o înălțime de 5.500 metri, pe un ghețar, merită să fie privit cu toată atențiunea.

Ofensiva dela Tuapse

Și în sectorul occidental al Caucazului, la Tuapse, se dau lupte crâncene, în munții acoperiți de zăpadă străbătuți de poteci strâmte. Trupele germane au respins atacurile inamice la Nord și Nord-Est de oraș, apoi au trecut la contra ofensivă și au ocupat mai multe poziții. O parte din forțele inamice cărora li se tăia se retragerea au fost nimicite de către trupele slovac.

În partea de Nord a Stalingradului Germanii continuă operațiile pentru curățirea ultimelor centre de rezistență sovietice.

În sectorul Donului, trupe italiene și române au respins încercările forțelor inamice de a forța trecerea fluviului.

Luptele din Egipt

Un puternic atac dat de forțe blindate britanice asupra sectorului de Nord al frontului actual din Africa, au reușit să facă o spărtură, dar în urma energicului contra-atac dat de forțele germane și italiene, britanicii au fost nevoiți să revină pe linia inițială. Pierețile sunt mari de ambele părți.

A doua ofensivă deschisă de trupele britanice, pe frontul dela El Alamein, s'a încheiat astfel cu un nou succes al Axei.

Bătălia continuă totuși și intenția generalului Montgomery, comandantul armatei a 8-a britanice, este de sigur să obțină un rezultat decisiv, prin spargerea frontului italo-german și aruncarea forțelor adverse, comandate de mareșalul Rommel spre Vest, dincolo de frontiera Egiptului.

Se remarcă însă, că puterea de șoc a Englezilor, este azi mai redusă decât cea din iarna trecută, de oarece rezultatele obținute până acum sunt mult inferioare celor obținute anul trecut în numai 8 zile de luptă, când au reușit să facă joncțiunea cu trupele încercuite la Tobruk.

Redactor responsabil
ION BOZDOG